

קריאת שמע שעל המיטה

הרב יעקב מדן

המקורות

ברכות י: המשנה והגמרא עד י'א. "הא דמצוה פטירת".

ד: "כדתניא חכמים... אף קריאת שמע סמוך למיטתו", "אמר רבי יהושע בן לוי... פדיתה אותי ה' א' אמת".

יג: "אמר רבי אילא... דבעל בשר הוה"; טז. המשנה; יד. 'כל המשביע עצמו... בל יפקד רע'.

אבות דרבי נתן, נוסחא א', פרק ב'

איזהו סייג שעשו חכמים לדבריהם שחכמים אומרים קריאת שמע של ערבית עד חצות רבן גמליאל אומר עד קרות הגבר. כיצד אדם בא ממלאכתו אל יאמר אוכל קימעה ואשתה קימעה ואישן קימעה ואחר כך אקרא קריאת שמע נמצא ישן כל הלילה ואינו קורא אלא אדם בא

ממלאכתו בערב ילך לבית הכנסת או לבית המדרש אם רגיל לקרות קורא ואם רגיל לשנות שונה ואם לאו קורא ק"ש ומתפלל וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה.

אבות דרבי נתן נוסחא ב', פרק ג'

מנין שעשו חכמים סייג לדבריהם שאמרו חכמים לקרות ק"ש עד חצות רבן גמליאל אומר עד קריאת הגבר. אלא שלא יאמר אדם הואיל ואני מותר לקרות ק"ש כל הלילה אלך ואישן לי אימתי שארצה אני קורא

ק"ש חטפתו שינה ולא קרא הרי זה מתחייב בנפשו. מכאן אמרו חכמים עלה אדם למטה יקרא אם היה ת"ח יקרא את שמע בתחלה ואם רצה לשנות ישנה וכל העובר על דברי חכמים הרי זה מתחייב בנפשו

הלכות גדולות סימן א' - הלכות ברכות, פרק שלישי, עמוד מ"ו

(שם יג ב) כדבעי מגנא ואתחיל בקרית שמע וקרא פסוקא קמא ונאנס בשינה יצא ידי חובתו.

פסקי ריא"ז, מסכת ברכות, פרק ב' - היה קורא

ורבינו חננאל אומר, שקורא על מטתו פרשת שמע והיה אם שמע תשמעו, זולתי פרשת ציצית, שאין זמן ציצית בלילה, ועל אותה קריאה נאמר שאם נאנס בשינה אין מקיצין אותו אלא בפסוק ראשון

מחזור ויטרי, תס"ו

חתן פטור מקרא ק"ש לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה. פ' משום דטריד במחשבת בעילת מצוה. אבל אם בעל חייב.

והכונס את האלמנה חייב ואת הבתולה פטור. וק"ש שאמרו זהו ק"ש שעל מיטתו. אבל בק"ש דתפילה של ערבית ושחרית חייב:

אורחות חיים, חלק א', הלכות קריאת שמע

ובמחזור ויטרי פי' שאינו פטור מק"ש שחרית וערבית אלא מק"ש סמוך למטתו וכן נמי כתב הר' שמואל בר' שלמה ז"ל.

לשון ריא"ז (שט"ג ברכות א', ב')

לעניין ברכה בקריאת שמע שעל המיטה כתב רב עמרם שצריך לברך עליה אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על קריאת שמע, דס"ל כרבנו דקריאת שמע שעל המיטה עיקר

שו"ת רבינו גרשום מאור הגולה, סימן י"ג

נשאל רבינו גרשון, היאך מברכי' על תקיעות שמיושב שאינן עיקר אלא כדי לערבב, ואין מברכים על תקיעות שמעומד שהן עיקר, כדאיתא הזכירו לפני מלכיות זכרונות ושופרות וכו' והשיב, שמצינו כיוצא בזה בשנים מקומות, בק"ש ערבית שמברכים בבית הכנסת, ובק"ש שעל מיטתו שהוא עיקר אין מברכים וכן בכזית מצינו באחרונה שהיא עיקר אין מברכים ובראשונה מברכים, הכא נמי ל"ש.

רבנו חננאל

וכתב ר"ח והא דאמר ריב"ל אעפ"י שקורא קריאת שמע בבהכ"נ מצוה לקרותה על מיטתו קי"ל ק"ש זולתי פרשת ציצית (נספח לאוצר גאוניים פיר"ח עמ' 2).

רא"ש, ברכות, פרק ט', סימן כ"ג

הנכנס לישן על מטתו אומר שמע עד והיה אם שמוע ור"ח ז"ל כתב גם פרשה שניה לפי שיש בה בשכבך ובקומך ואפשר דגרסינן שמע והיה אם שמוע

מחזור ויטרי, ע"ז

כשאדם הולך לישן ירחץ ידיו ויטהר. אף על פי שקרא קרית שמע בבית הכנסת מצוה לקרותו על מיטתו משום שני' בשכבך.

המשך המזמור ('רגזו ואל תחטאו') וסופו

בְּשִׁלּוֹם יִחַדּוּ אֲשֶׁכְּבָהּ וְאִישָׁן כִּי אֶתֶּה ה' לְבָדָד לְבָטַח תּוֹשִׁיבֵנִי:

כִּי לֹא יִשְׁנֶנּוּ אִם לֹא יִרְעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם לֹא יִכְשׁוּלוּ וְכִשְׁלוּ (משלי ד', טז):

וְעַיִן נֹאֵף שְׁמֶרָה נִשְׁף לְאֹמֶר לֹא תִשְׁוֹרְגִי עַיִן וְסִתְּרִי פְּנֵיךָ (איוב כ"ד, טו):

הוֹי חֲשָׁבִי אֲנִי וּפְעָלִי רַע עַל מִשְׁכַּבְּתִּי בְּאוֹר הַבֶּקֶר יַעֲשֶׂהָ כִּי יֵשׁ לְאֵל יָדָם (מיכה ב', א):

שאלות דרב אחאי, מקץ, שאילתא כ"ט

א"ר חנא בר חימי א"ר פדת א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה או קורא קריית שמע על מטתו ולא לן אין משרין אותו בשורות רעות שנאמ' ושבוע ילין בל יפקד רע

מדרש תהלים, מזמור ד'

תנן הקורא קריאת שמע בבית הכנסת שחרית יצא ידי חובתו, ערבית לא יצא ידי חובתו, אלא אם כן חוזר ומתפלל בביתו, מה טעם, כדי להבריא את המזיקין מן הבית ואין אומרים דבר אחר אמת ויציב, הני מילי מאמת ויציב של שחרית, דאמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן, תיכף לסמיכה שחיטה, תיכף לנטילת ידים ברכה, תיכף לגאולה תפלה.

שולחן ערוך, אורח חיים, הלכות פסח, סימן תפ"א

חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים, ולספר בניסים ונפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו, עד שתחטפנו שינה. הגה: ... ונוהגים שלא לקרות על מטתו רק פרשת שמע, ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי להגן, כי ליל שמורים הוא מן המזיקין.

חוק יעקב, סימן תפ"א, ס"ק ד'

אבל שאר דברים כדי להגן לא יאמר כלל, וכדלעיל סימן רל"ט. ואין להחמיר על עצמו בזה, כדי להראות שהוא ליל שמורים שנקבע בלבו אמונה זו

לבוש, אורח חיים, סימן תפ"א, סעיף ב

ונוהגין בשתי לילות הללו שלא לקרות על מטתו רק פרשת שמע שהיא חיוב משום ק"ש של שכיבה, אבל שאר ענינים שקורין להגין מן המזיקין אין צריך, כי ליל שמורים הוא מן המזיקין:

לבוש, אורח חיים, סימן תפ"ו, סעיף א'

בקריאת שמע שעל מטתו לא יקרא אלא פרשה ראשונה של שמע שהיא מחוייבת מן התורה, ושאר פסוקים שקורין מפני המזיקים אין צריך לקרותם כי ליל שמורים הוא שמור מן המזיקין:

ספר שבלי הלקט, ענין תפילה, סימן מ"ח

ואף על גב שאדם קורא קריית שמע בברכותיה בזמנה שהוא צאת הכוכבים קורא פרשה ראשונה על מטתו וברוך המפיל חבלי שינה. ומי שרוצה להוסיף קראי דר' יהושע בן לוי מוסיף אך אותה ברכה שמברכין עלי' אסור לברכה. והר"ר יהודה בר ברזילי זצ"ל קורא עליה מוציא שם שמים לבטלה כי לא תקנוה רבותינו וזה הדעת הוא משתנה לדבריו שאוסר לברך על התורה כל היום ואומר כמו כן קריאת שמע על מטתו קריאה בעלמא היא שהרי אמרו אם תלמיד חכם אינו צריך אבל לדעתנו שאנו סומכין על הירושלמי שאומר והוא ששנה על אתר אנו מברכין על קריית המטה ברכה של תורה ואיכא למימר כי מפני שלא הותקנה אלא לשמירה בעלמא ולא לעיקר קריאה דדברי תורה ולהכי

בתפלה מתוך דברי תורה. מיהו צריך לקרוא קרית שמע על מטתו אחר יציאת הככבים. והקשה רבנו תם אם כן שאותה של מטה היא עיקר למה קורין אותה בלא ברכותיה והא תנן בערב מברך שתים לפניו ושתים לאחריה ותו קשיא מהא דאמר ר' יהושע בן לוי אף על פי שקרא אדם קרית שמע בבית הכנסת צריך לקרותה על מטתו ואמר רבא אם תלמיד חכם הוא אינו צריך ואם היא עיקר מאי שנא תלמיד חכם וכי בשביל שהוא תלמיד חכם אינו צריך לקיים את התורה שנאמר בה בשכבך ובקומך אלא פשיטא דאותו אינו אלא מפני המזיקין ושל בית הכנסת עיקר ותו הא אמרינן תניא כוותי דר' יוחנן דאמר איזהו בן העולם הבא זה הסומך גאולה של ערבית לתפלה של ערבית שמע מינה דהלכתא כוותיה מדתניא כוותיה ומקיש שכיבה לקימה מה קימה קריאת שמע ואחר כך מתפלל אף שכיבה קריאת שמע ואח"כ יתפלל ותו הלא על המטה אינו קורא כי אם פרק ראשון לכך נראה כי קריאת שמע שאנו קורין בבית הכנסת עיקר.

מותר לקרותה להגן בהן כדאמרינן להגן שאני ולכך אין צריך לברך עליה. וגם רבנו יצחק בר מרואן לוי זצ"ל ה' סומך אקריאת שמע כמו שנוהגין עכשיו בני דורנו על גמרא דבני מערבא דגרסי הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה אלא דחזינן לכל הגאונים שקבעו זמן קריית שמע צאת הככבים ואין לנו לזוז מדברייהם ומהתלמוד שלנו ולסמוך על הירושלמי וכן פסק רבינו יצחק פסי זצ"ל. וגם רבינו ישעיה זצ"ל כתב דמצות קריית שמע משעת צאת הככבים ואין לנו לקרוא את שמע בברכותיה קודם זמנה ולעשות ברכה לבטלה ולסמוך על קריית המטה בלא ברכה. שלא נתקנה אלא בעבור המזיקין כדאמרינן אם תלמיד חכם הוא אינו צריך אלא הנכון הוא לאחר עד צאת הככבים ולקרוא קריאת שמע בברכותיה ולהתפלל ועל מטתו יאמר מה שהוא רוצה או קריאת שמע או פסוקא דרחמי אך רבי שלמה זצ"ל כתב דקריאת המטה היא עיקר וסמך על דברי הירושלמי דתנו הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת כדי לעמוד

מגן אברהם, סימן רל"ט, סעיף קטן ב'

וחזר וקרי ס"ל דשמע או' באחרונה וריב"ל ס"ל דאומר מזמורים אח"כ נמצא דהרמב"ם והג"מ ס"ל כרב זעירא והטור וב"י פסקו כריב"ל וא"כ מהתימא על רמ"א שכ' קורא וחוזר וקורא וכו' והוא נגד דעת הרב"י ולענין הלכה נ"ל דהלכה כריב"ל כמ"ש בר"ף פרק בני העיר, ובאמת המזמורים אינן חיוב כלל רק שמע והמפיל רק שנהגו לאומרם מדחזינן דריב"ל אמרם המנהג לאמרם ואף ריב"ל לא אמר אלא השני מזמורים ונ"מ לענין חולה או אנוס ומה שלא נהגו הנשים לאומרה אפשר דס"ל כיון דאינו נוהג אלא בלילה פטורין דהוי שהזמן גרמה כמו שפטורים מקריאת שמע:

ומברך המפיל וכו'. משמע דברכת המפיל יאמר אחר שמע כדי שתהא הברכה סמוכה לשינה וכן עיקר כנ"ל, ומסודור ל' הטור וש"ע משמע דאחר שמע יאמר המפיל ואח"כ יאמר יושב בסתר וכו' וצ"ל דטעמו משום דשמע א"א משום שמירה רק משום דילפינן מקרא אמרו בלבבכם כדאיתא בגמרא שצ"ל ד"ת או בקשה סמוך לשינה לכן צריך לאומרה קודם ברכת המפיל שלא יהיה הפסק בין ברכה לשינה אבל יושב בסתר ואינך דהוי משום שמירה לא הוי הפסק אבל הרמב"ם פ"ז והג"מ ס"ל שגם שמע אומר באחרונה וכ"כ הרד"א בשם רבינו האי דס"ל דגם שמע הוי משום שמירה וכ"כ התוספות ריש ברכות דמוכח כן בגמ' וכ"ה בירושלמי ובירושלמי פ"ק איתא פלוגתא דרב זעירא דקרי

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז' הלכות א'-ב'; קריאת שמע ד', א'.

פרי מגדים, אורח חיים, אשל אברהם, סימן רל"ט, ס"ק ב'

לימוד תורה, וברכת המפיל הוה שהזמן גרמא, ונהגו הנשים האידינא לאומרה:

ומה שכתב המ"א שלא נהגו הנשים לאומרה כתב אליה רבה [ס"ק ד] אטו נשי לא בעו שמירה!?! וי"ל דסוברים דמשום תורה ונשי לאו בני

מנחות, דף צ"ט, עמוד ב'

אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש

ירושלמי, ברכות, פרק א', הלכה ב'

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עוסקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין. ר' חנינא בן עקביא אומר כשם שמפסיקין לק"ש כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה. ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם. טעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון.

מדרש תהלים, מזמור א', פסוק י"ז

אמר ר' אליעזר ומה אני מקיים ובתורתו יהגה יומם ולילה, אמר ליה ר' יהושע זו קריאת שמע, שאם אדם קורא אותה שחרית וערבית, מעלה עליו הקדוש ברוך הוא כאילו יגע בתורה יומם ולילה. בר קפרא

ספר מהרי"ל (מנהגים), הלכות נשיאות כפים, ט"ז

ואמר דחייב אדם לקרא ק"ש קודם מטתו גם כשישן בצהריים ביום.

ירושלמי, ברכות, פרק א', הלכה א'

תני הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית. ר' הונא בשם רב יוסף מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב

ברכות ה': "אמר רבי יצחק... בדלין הימנו", "אמר רבי אבהו בן זוטרת... מי יקימנו".

ירושלמי, ברכות, פרק א', הלכה א'

אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקיאי דאורחיהון מסתלקא עד דהוא יממא דצדי לון מיקמי חיותא תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה.

תשובות הגאונים - שיעור תשובה, סימן ע"ו (רה"ג)

הכין עבדין מצלו של ערבית ובתר הכי קרי ק"ש בזמנה ולא איכפת להו למסמך גאולה לתפלה בערבית ואנן הכי חזינן דק"ש בעונתה טפי עדיף וסימן לדבר צאת הכוכבים והוא דאורייתא וטפי עדיף מלמסמך גאולה לתפלה היכא דלא אפשר ואי חזי איניש לצלווי ראשונה דבהדי צבורא רשות ושניה חובה שפיר דמי.

ושאלתם צבור דמצלו תפלת ערבית וקרו ק"ש קודם צאת הכוכבים ולא יכל איניש לעכובינהו דבעונות כמה קהלות הקילו על נפשייהו בכך ומצלו קודם צאת הכוכבים איזה מהם עדיף דליצלי איניש בהדי צבורא ח"י ברכות משום ברב עם הדרת מלך ושביק ק"ש וברכות שלפניה ושלאחריה עד צאת הכוכבים או לעכובי עד צאת הכוכבים ומתפלל ביחיד וסומך גאולה לתפלה כר' יוחנן רבנן דבארץ ישראל

רא"ש, פרק א', סימן א' "פרש"י... מתוך אותה קריאה".

ירושלמי, ברכות, פרק א', הלכה א'

דברים אחר אמת ויציב... משמענא היך הוה קרי שמע והוה קרי וחזר וקרי עד דהוא שקע מיניה גו שינתיה ומאי טעמא ר' אחא ור' תחליפתא חמוי בשם ר' שמואל בר נחמן רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה מילתיה דר' יהושע בן לוי פליגא דר' יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרה והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב פתר לה באמת ויציב של שחרית. דמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן ... תכף לגאולה תפילה

רבי יסא בשם ר' יוחנן הלכה כחכמים רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באורייתא אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין מילתיה אמרה שהלכה כחכמים מילתיה אמרה שאמר דברים אחר אמת ויציב. תני הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית ר' הונא בשם רב יוסף מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב בשביל להבריח את המזיקין. מילתיה אמרה שאין אמר

שבועות, דף ט"ו, עמוד ב'

מה רבו צרי עד לה' הישועה על עמך ברכתך סלה. רבי יהושע בן לוי אמר להו להני קראי וגאני.

ואומר יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן עד כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך, וחוזר ואומר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, ה'

שולחן ערוך, אורח חיים, רל"ט, סעיף א'

ואומר: יושב בסתר עליון ואומר: ה' מה רבו צרי עד לה' הישועה ואומר: ברוך ה' ביום ברוך ה' בלילה ברוך ה' בשכבנו ברוך ה' בקומנו, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך השטן וכו' ה' שומרך וכו' מעתה ועד עולם בידך אפקיד רוחי וכו' יברכך ה' וכו', עד וישם לך שלום ואומר: השכיבנו עד סמוך לחתימה.

קורא על מטתו פרשה ראשונה של שמע ומברך: המפיל חבלי שינה על עיני וכו'. **הגה:** ויקרא קריאת שמע סמוך למטתו, ואין אוכלים ושותים ולא מדברים אחר קריאת שמע שעל מטתו, אלא יישן מיד, שנאמר: אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה... ואם קרא ק"ש ולא יוכל לישן מיד, אז חוזר וקורא כמה פעמים זה אחר זה עד שישתקע בשינה ושיהיה קריאתו סמוך לשינתו; ואין מברכין על ק"ש של ערבית...

האשכול, ליקוטי הלכות תפילה

אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אמר שמע ישראל ה' שמפרש ומוקים להא מילתא בקרית שמע שעל מטתו טעותא היא, אלהינו ה' אחד ונאנס בשינה יצא, וכל שכן אונס אחר שיצא. ומי דקרית שמע שעל מטתו רשות היא וליכא למימר בה נאנס בשינה יצא:

תשובות הגאונים - שיעורי תשובה, סימן נ"ז

וששאלתם שיש בבני הדור מי שמברך קודם שיקרא ק"ש על מטתו הכי בא"י אמ"ה אקב"ו על קריאת שמע ולהמליכו באהבה ואנן חזי לן דהא ברכה זו אינו מטבע הברכות והמברכה הרי הוא מברך ברכה שאינה צריכה ומוציא שם שמים לבטלה מפני שק"ש על מטתו רשות

היא כדאמרי' שאם ת"ח הוא אינו צריך אלמא לאו מצוה היא ועוד מברך מצפרא אהבה רבה, ואמרינן שכבר נפטר באהבה רבה הילכך האי ברכה ליתא כל עיקר.

שו"ת הרמב"ם, סימן קפ"ב

ועוד, קרית שמע על מטתו מצוה ונראה לברך עליה: על מצות קרית שמע. יורנו אדוננו.

וקרית שמע על מטתו לא יברך עליה לפי שהיא רשות ולא מצוה, הצריכה ברכה.

שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם, סימן ע"ט

שאלה ילמדנו רבנו מה שנאמר במסכת ברכותא ע"ד קרית שמע: מצוה לקרותה על מטתו. האם חייב על קריאתה ברכה הואיל וקרא למעשה הזה מצוה או לא.

ולא ראינו ולא שמענו בתקנותיהם ז"ל על זה ברכה ואין לנו לחדש ברכה בשם ומלכות אחריהם משום שאמרו כל המברך ברכה שאינה צריכה וכו'.

תשובה כשאמרו בקרית שמע מצוה לקרותה על מטתו רצו בזה שהיא רשות ונדבה, לא שהיא חובה קבועה ולכן אינו צריך ברכה על דבר זה.

שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם, סימן פ"ט

השאלה השמינית ואמנם הברכה שספרתם שהיא נמצאת בס' רפואת הנפשות לפני פרק שמע הנאמר לפני השינה והיא כפי מה שאמרתם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבל עול מלכות שמים באהבה הרי זו אין

לה עיקר ואסור לאמרה. ואלו הם חדשים מקרוב באו וכך צומחות הטעיות ונעשות למנהגים שיחזיקו בהם ויגנו עליהם מעוטי החכמה.

אור זרוע - הלכות קריאת שמע, סימן א'

פי' רבנו שלמה זצ"ל כהנים שנטמאו וטבלו והעריב שמשן והגיע זמנם לאכול בתרומתן ומקמי הכי יממא הוא ולא זמן שכיבה לפיכך הקורא קודם לכן לא יצא י"ח א"כ למה הוא אומר אותה בבית הכנסת כדי לעמוד בתפלה מתוך ד"ת והכי תניא בברייתא בברכות ירושלמי ולפיכך חובה עלינו לקרותה משתחשך ובקריאת פרק ראשון שאדם קורא על מטתו יצא עד כאן לשונו. ולפי שיטתו אתי' שפיר הא דפליגי לקמן ר' יוחנן וריב"ל דאמר ר' יוחנן איזהו בן עוה"ב זה הסומך גאולה לתפלה

ורב"ל אומר תפלות באמצע תקנום והלכה כריב"ל לגבי ר' יוחנן כדמוכח פ' בני העיר במגילה גבי פלוגתא דרב פפי ורב פפא ואף על גב דתניא כוותי' דר' יוחנן דקתני קורא ק"ש ומתפלל ה"נ תניא כוותי' דריב"ל דעיקר ק"ש היינו ההיא דעל המטה כדתניא בירושלמי כמו שפירש רבנו שלמה זצ"ל: והא דאמר ריב"ל אף על פי שקרא אדם ק"ש בביהכ"נ צריך לקרותה ע"ג מטתו ואמר ר"נ בר יצחק אם ת"ח הוא א"צ התם כגון שקראה בביהכ"נ בעונתה עסקינן ולקמן פ' תפלת השחר

ביום חול ופי' דתפלה בלבד היו מתפללין אבל ק"ש לא היו קורין רק אחר צה"כ. ואנן לא סבירא לן דהא בהדיא מפ' דבעידנא דהווי מצלי הווי מקדשי בערב שבת ובשבת הווי מבדיל ואי מקדשי ומבדלי לקדומי נמי לק"ש. ותו דהכי אשכחן בתלמוד א"י בהלכה מאימתי קורין תני הקורא קודם לכן לא יצא י"ח א"כ למה קורין אותה בבהכ"נ א"ר אסי אין קורין אותה בביהכ"נ כדי לצאת בה אלא כדי לעמוד בתפלה מתוך דבר של תורה לפיכך אינו דבר רחוק לומר שקורין ק"ש ומתפללין בביהכ"נ בעוד היום ומיהו צריך לקרות על מטתו אחר צאת הכוכבים עד כאן לשונו. הרי לך להדיא דפר"ח זצ"ל ור"ש זצ"ל שניהם שוין דק"ש על המטה היא עיקר

גמ' תפלת המנחה פר"ח זצ"ל ואסיקנא השתא דלא אתמר הלכתא לא כר"י ולא כרבנן דעביד כר"י דצלי של ערבית מ"א שעה חסר רביע יצא ודעביד כרבנן ולא מצלי של ערבית אלא בערב יצא. וראינו לרבוותא הגאונים שפי' הא דמצלי רב של שבת בע"ש והא דאמר ר"נ אמר שמואל מתפלל אדם של שבת בע"ש ואומר קדושה על הכוס פי' באותה שעה שמתפלל באותה שעה מקדש על הכוס והא דאמר רב יהודה אמר שמואל מתפלל אדם של מוצאי שבת בשבת ואומר הבדלה על הכוס וכן ר' יאשי' ה' מתפלל של מוצאי שבת בשבת אלו כולם היו מתפללין בכל יום תפלת ערבית בעוד היום כר' יהודה ולא הזכירו של שבת ושל מוצ"ש אלא שהיו מתפללין ומקדשין ומבדילין וכש"כ

ספר הלכות גדולות, סימן א' - הלכות ברכות

אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. אמר רבי אלעזר כל הקורא קרית שמע על מיטתו כאילו אחז חרב שתי פיות בידו שנאמר רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידם. מאי משמע, אמר רב זוטרא ואיתמא רב אשי מרישיה דעיניינא יעלוזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם.

אמר רבי יהושע בן לוי אף על פי שקורא אדם קרית שמע בבית הכנסת מצוה לקרותו על מיטתו. אמר רבי יוסי מאי קראה רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה. אמר רב נחמן בר יצחק ואם תלמיד חכם הוא אינו צריך, אמר אביי וצריך למימר האי קרא בידך

סדר רב עמרם גאון, קריאת שמע על המיטה

ותלמיד חכם, שכל היום עוסק בתורה ומשכים ומעריב, אין צריך לומר ק"ש אלא זה הפסוק. בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת.

וכשנכנס אדם לישן על מטתו צריך לקרוא ק"ש, דאמר ריב"ל אעפ"י שקרא אדם ק"ש בבית הכנסת מצוה לקרותו על מטתו. אמר רב אסי מאי קראה, רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה.

תלי תלים

התלמוד הירושלמי (מגילה, א', א') מזהה את שמרון כ"סימונייה", ובמקומות אחדים מציין אותה כעיר יהודית. שמרון מזהה כיום עם תל השוכן מערבית לעיר נצרת, ובקרבת מקום נמצאה כתובת "שבת" שייתכן והוצבה מתוך כוונה לסמן את קצה תחום שבת של העיר התלמודית.

שְׁמֶרוֹן (להבדיל משְׁמֶרוֹן) מוזכרת בתנ"ך פעמיים: ברשימת הערים שכבש יהושע מיד הכנענים (יהושע, י"ב, כ'), וכחלק מנחלת שבט זבולון (שם, י"ט, ט"ו). העיר הכנענית מוזכרת במכתבי אל-עמארנה כ"שמעונה". פלאביוס מציין את "סימוניא" כמקום היערכות של לוחמים יהודים לקרב מול הצבא הרומי.